

Bestuursdienst

Afdeling Directie Middelen
Onderwerp Rentebeleid en renterisico's

Bezoekadres
Waagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Wij zijn met het openbaar vervoer
bereikbaar, buslijnen 1, 2, 3, 5, 6,
11, 13, 16

Informatie over vertrektijden krijgt
u via 0900-92 92

In uw antwoord graag datum en
kenmerk vermelden.

Telefoon (050) 367 76 76 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk BD 11.2764123

Datum - 7 OKT 2011 Uw brief van

Uw kenmerk

E-mailadres
div.bsd@groningen.nl

Website
www.groningen.nl

Geachte heer /mevrouw,

In uw vergadering van 30 maart 2011 heeft u in een motie gevraagd om een notitie over het rentebeleid in de gemeente Groningen bij de begroting 2012 (zie bijlage). In deze brief gaan we hierop in.

De uitgangspunten van het renterisicobeleid en de beheersing van renterisico's zijn vastgelegd in het Treasury Statuut 2010-2011 via geformuleerde doelstellingen, richtlijnen en limieten. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn de uitgangspunten ten aanzien van de lange financiering en het gebruik maken van de mismatchfinanciering en het sturen op vastgestelde limieten ter beperking van renterisico's. Tussentijds wordt inzicht verkregen in rente- en volumeontwikkelingen door middel van periodieke treasuryrapportages. Tenslotte is een rente egaliseringsreserve beschikbaar voor het opvangen van renteschommelingen. In het vervolg van deze notitie wordt stilgestaan bij de hiervoor genoemde aandachtspunten.

Renterisicomanagement

Als gemeente lopen we renterisico over de korte en de lange rente. De korte rente heeft betrekking op financieringsmiddelen met een looptijd tot 1 jaar (bijvoorbeeld de middelen die we aanhouden op rekening courant). De lange rente heeft betrekking op financieringsmiddelen vanaf 1 jaar (bijvoorbeeld een langlopende lening).

Korte rente

Over het algemeen gaat het hier om middelen die we aanhouden op rekening courant bij banken. Hiervoor ontvangen we een rentevergoeding. Wanneer uit de prognose blijkt dat we deze middelen langer beschikbaar hebben, zetten we deze middelen langer uit bij banken (tot maximaal 3 maanden). In de begroting maken we een inschatting van de ontwikkeling van de korte rente. Dit doen we op basis van actuele renteverwachtingen. Dit verwerken we in de

begroting. Gedurende het jaar houden we de renteontwikkeling voortdurend in de gaten. Wanneer de rente afwijkt ten opzichte van de verwachting in de begroting, leidt dit tot een voor- of nadeel in de rekening. Meerjarige effecten worden verwerkt in het meerjarenbeeld. De afwijkingen zijn hier over het algemeen redelijk gering. In de afgelopen jaren hebben zich onder invloed van de kredietcrisis grotere afwijkingen voorgedaan in de korte rente als gevolg van het onverwacht snel in meerdere stappen verlagen van de officiële rente door de Europese centrale Bank. Zo werd in 2009 nog uitgegaan in de begroting van een korte rente van 3,50%. In werkelijkheid bedroeg de korte rente in 2009 gemiddeld 1,56%. In 2010 werd een korte rente geraamd van 1,25%. In werkelijkheid is dat 0,75% geworden.

Lange rente

Om onze investeringen te kunnen financieren trekken we langlopende leningen aan. Het rentepercentage van deze leningen leggen we over het algemeen voor een periode van 10 jaar vast. Daarmee 'kopen' we voor deze periode zekerheid over de te betalen rente.

In Groningen hanteren we een gemeentelijk rentepercentage (ROP). Dit is het gemiddelde percentage van alle financieringsmiddelen zoals lange leningen en reserves en voorzieningen. Elk jaar bij het opstellen van de begroting maken we een nieuwe berekening van het ROP. Dit is gebaseerd op de verwachte renteontwikkeling, ontwikkeling reserves en voorzieningen, bestaande leningen en nieuw aan te trekken leningen. In het ROP is de verwachte renteontwikkeling voor de komende periode meegenomen.

Wanneer de lange rente stijgt, leidt dit tot een hoger ROP. De stijging werkt echter maar gedeeltelijk door. Een stijging van de lange rente met 1% leidt tot een verhoging van het ROP met circa 0,3%. Dit betekent voor de gemeente een structureel nadeel van 546 duizend euro. De stijging werkt gedeeltelijk door omdat de stijging alleen effect heeft op de rente op nieuw aan te trekken leningen. Een rentestijging heeft geen invloed op de bestaande leningen en reserves en voorzieningen.

De financiële effecten van rentewijzigingen worden in het lopende jaar zichtbaar in het rekeningresultaat. De meerjarige effecten worden verwerkt in het meerjarenbeeld.

Mismatch-financiering

Over het algemeen is de korte rente lager dan de lange rente. De korte rente is in 2011 gemiddeld 1,29%, de rente voor 10 jaar is momenteel 3,46% (gemiddelde rente aangetrokken consolidatieleningen 2011). Het is voor de gemeente daarom voordelig om de middelen die we aanhouden op rekening courant bij de bank te gebruiken voor de financiering van investeringen. Dit leidt tot een hoger risico omdat de rente niet voor langere periode wordt vastgelegd. Een renteverhoging kan dan tot hogere rentekosten leiden.

Dit risico beheersen we door het gebruik van korte middelen, voor het financieren van investeringen, te maximeren door de mismatch limiet. Deze bedraagt momenteel 111 miljoen euro.

In de begroting ramen we een klein deel van het mismatch voordeel (in de begroting 2011 ging het om 16,7 miljoen euro korte mismatchfinanciering met een geraamde opbrengst van 453 duizend euro). We houden hier alleen rekening met de minimum omvang van ons tegoed bij banken (we noemen dit de ijzeren voorraad). In de praktijk gebruiken we veel meer korte middelen en is ons voordeel groter. Dit leidt tot een voordeel bij de rekening. In 2009 bedroeg dit voordeel 2,052 miljoen euro en in 2010 ging het om 1,542 miljoen euro. In 2011 is voor Dafinci aanvullend een incidentele opbrengst geraamd van 1,100 miljoen euro.

Voor 2012 houden we rekening met een mismatch voordeel van 2 miljoen euro (bovenop het in het meerjarenbeeld opgenomen mismatch voordeel van 462 duizend euro)¹.

Risicobeheersingsmaatregelen

Renteontwikkelingen zijn moeilijk voorspelbaar. Daarom is het van belang voortdurend de vinger aan de pols te houden en de ontwikkelingen in de markt in de gaten te houden. Dit gebeurt op de afdeling treasury.

Veranderingen in de rente worden beoordeeld op effecten en kunnen bijvoorbeeld leiden tot een besluit een nieuwe lening versneld aan te trekken. De besluitvorming hierover vindt plaats in het treasury overleg, waarin het hoofd treasury, de verantwoordelijk directeur en de concerncontroller vertegenwoordigd zijn.

Daarnaast hebben we een aantal beheersmaatregelen genomen. We werken met een maandelijkse rapportage waarin actuele rente-ontwikkelingen en informatie over onze eigen prognoses is opgenomen. Deze rapportage wordt besproken in het treasury overleg. De kwartaalrapportage wordt besproken in het portefeuilleoverleg van de wethouder financiën. Aan de hand daarvan kunnen we bepalen of aanvullende maatregelen nodig zijn.

We werken met een aantal limieten die het renterisico beperken tot een maximum. Het overzicht van de limieten is opgenomen in de bijlage.

Naast het hanteren van limieten ter beperking van renterisico's zorgen we, om het renterisico van alle leningen gezamenlijk te beheersen, dat de aflossingen van langlopende leningen zo gelijkmatig mogelijk over de jaren zijn verdeeld.

¹ Gemiddelde geraamde mismatchfinanciering bedraagt 90 miljoen euro, inclusief ijzeren voorraad van 16,7 miljoen euro. De aanvullend incidenteel geraamde mismatchfinanciering in 2012 bedraagt daarmee 73,3 miljoen euro. Het verschil in lange rente (4,45%) en korte rente (1,70%) bedraagt 2,75% en levert toegepast op het aanvullend incidenteel geraamde mismatchbedrag een resultaat op van 2,015 miljoen euro.

Daarmee voorkomen we dat we in enig jaar een piek aan aflossingen hebben en daardoor een hoog renterisico lopen bij het aantrekken van nieuwe leningen voor de herfinanciering.

Bovendien trekken we langlopende leningen aan met een gemiddelde looptijd van 10 jaren. Daarmee ligt het risicoprofiel voor de gemeente voor een langere periode vast en worden geen bovenmatige renterisico's gelopen.

Renterisico ontstaat ook omdat de volumes afwijkingen van de prognoses. Dit is bijvoorbeeld het geval als we meer investeren dan verwacht en daarom een (grotere) lening moeten aantrekken. Dit risico beheersen we door een prognose te maken van onze geldstromen en deze maandelijks te actualiseren. Daarnaast zetten we in op verbetering van de kwaliteit van prognoses door samen met gemeentelijke diensten te investeren in de kwaliteit en onderbouwing van prognoses. Met name de prognoses van de langlopende geldstromen zijn hierbij cruciaal. Tussentijds zullen daarom audits plaatsvinden ter beoordeling van de kwaliteit van prognoses.

Tot slot hebben we een rente-egalisatie reserve van 1,75 miljoen euro. De reserve is bedoeld om schommelingen in het renteresultaat te kunnen opvangen. Uitgangspunt daarbij is dat een rentestijging op de gemeentelijke leningenportefeuille inclusief nieuw aan te trekken leningen in een jaar van 1% opgevangen moet kunnen worden, evenals het structureel geraamde mismatchresultaat.

Conclusie

Het renterisicobeheer in de gemeente Groningen is op orde. We monitoren de renteontwikkeling en stellen maandelijks prognoses op over verwachte volume ontwikkelingen. We hebben beheersmaatregelen genomen op het gebied van rapportages en periodieke afstemming met concerncontroller en wethouder financiën en werken we met limieten die het renterisico beperken. Tot slot hebben we een rente-egalisatie reserve van 1,75 miljoen euro, waarmee we onvoorziene schommelingen kunnen opvangen.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

b.o.

GRIFFIE

reg.nr. GR11.2581182
Ingek. - 6 APR 2011
class. - 2.07.51
te beh. door: GR
kopie gez. aan:

23

Motie

Aangemerkt

Gevolgen renteaanpassing

De Raad van de Gemeente Groningen in vergadering bijeen op 30 maart 2011, besprekend het voorstel inzake het treasurystatuut,

Constateert dat:

- Ofschoon deze renteaanpassing bij de begroting is *genoemd*, een aantal fracties pas bij de bespreking van de dekking nieuwbouw SoZaWe bewust met de aanpassingen is geconfronteerd
- In de commissie F&V van maart bleek, dat het College zelf overvallen was door de effecten van deze renteaanpassingen en daarom de vraag kan worden gesteld hoe zorgvuldig deze renteaanpassing tot stand is gekomen en/of alle effecten in beeld zijn gebracht;
- Het College aangeeft dat budgetten voor investeringsuitgaven door deze maatregelen niet worden aangetast maar geen helderheid geeft met betrekking tot risico's en hoe deze gefinancierd worden;
- Dat het college geen helderheid geeft met betrekking tot de financiering / management van de risico's van deze renteaanpassingen

Is van mening dat:

- Het betreurenswaardig is dat de informatievoorziening op dit punt en de gevolgen hiervan niet tijdig en transparant aan de orde is geweest bij de begrotingsbehandeling 2011;
- Eenduidigheid met betrekking tot de effecten en risico's van deze renteaanpassing noodzakelijk is;
- Het noodzakelijk is om uitgangspunten te formuleren en maatregelen te nemen voor het beheer van die renterisico's

Verzoekt het college:

- De effecten en risico's (geen dekking) van deze renteaanpassing nog vóór het voorjaarsdebat in beeld te brengen voor de meerjaren begroting en o.a. de grondexploitatie;
- Een notitie op te stellen vóór de begrotingsbehandeling 2012 over het rentebeleid van de gemeente Groningen voor investeringen en rente-ricicomagement.

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van

de PvdA,

de VVD,

het CDA,

de CU,

PvdD,

Stadspartij,

B. Baldew

J. van Keulen

J. Seton

I. Jongman

G. Kelder

A. Sijboits